

REFERAT |KRS| Formannskapet (2015-2019) d. 14-03-2018

Mødedato Onsdag d. 14. marts 2018 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.....	3
Søgne kommune - kommuneplanens samfunnsdel - høring.....	9
Høringsuttalelse - Planprogram for revidering av Regional plan for Kristiansandsregionen (ATP-pla	13
Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020.....	20

Punkt 32/18: Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Bilag

Vedtak HELSOS, 13032018, Sak 16/18, Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Vedtak OPPVEK, 27022018, Sak 19/18, Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Høringsbrev Pakkeforløp for psykisk helse og rus.pdf

Behandling i psykisk helsevern, voksne – pakkeforløp.pdf

Behandling i psykisk helsevern, barn og unge – pakkeforløp.pdf

Mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser hos barn, unge og voksne – pakkeforløp.pdf

Spiseforstyrrelser hos barn og unge – pakkeforløp.pdf

Tvangslidelse (OCD) hos barn, unge og voksne – pakkeforløp.pdf

Somatisk helse og levevaner – Pakkeforløp for psykisk helse og rus.pdf

Høringsuttalelser pakkeforløp psykisk helse og rus.docx

Dato 6. februar 2018
Saksnr.: 201715778-2
Saksbehandler Bernt E. Klokkervold

Saksgang

Oppvekststyret
Helse- og sosialstyret
Formannskapet

Møtedato

27.02.2018
13.03.2018
14.03.2018

Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Sammendrag

Helsedirektoratet har bedt om innspill til pakkeforløp i spesialisthelsetjenesten på rus- og psykisk helsefeltet, med høringsfrist 1. april. Kristiansand kommune har tidligere gitt høringsinnspill på følgende pakkeforløp:

1. Pakkeforløp for tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)
2. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, voksne
3. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, barn og unge

I denne omgang ber Helsedirektoratet om innspill til utkast til:

4. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne
5. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge
6. Pakkeforløp ved mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser, barn, unge og voksne
7. Pakkeforløp ved spiseforstyrrelser, barn og unge
8. Pakkeforløp for utredning og behandling av tvangslidelser (OCD), barn, unge og voksne

I tillegg ber direktoratet om innspill til syv områder innenfor somatisk helse og levevaner som kan kobles til pakkeforløpene.

Hovedmomenter i anbefalinger til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

- Pakkeforløpene vil i all hovedsak bidra til å nå målene som er satt. De fremstår som grundige og kan danne grunnlag for bedre samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjeneste gjennom hele forløpet
- Pakkeforløpene har noen forbedringsområder, blant annet når det gjelder vurderingen av hvem som vil ha rett til helsehjelp i form av et pakkeforløp.
- Pakkeforløpene bidrar til en betydelig standardisering av behandlingen, Kristiansand kommune er bekymret for at dette kan gå utover pasientenes individuelle behov.
- Sammenhengende og koordinerte pasientforløp i form av pakkeforløp skal etter administrasjonens vurdering ikke medføre økte oppgaver for kommunen, men

hvis dette skulle vise seg forutsetter Kristiansand kommune at det kompenseres for økte kostnader.

Høringsinnspillene er spesifisert i vedlagte tilbakemeldingsskjema.

Forslag til vedtak

[Formannskapet slutter seg til administrasjonens forslag til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune.](#)

Ragnar Evensen
Rådmann

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Vedlegg:

Høringsbrev Pakkeforløp psykisk helse og rus

Høringsutkast Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne

Høringsutkast Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge

Høringsutkast Pakkeforløp ved mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser, barn, unge og voksne

Høringsutkast Pakkeforløp ved spiseforstyrrelser, barn og unge

Høringsutkast Pakkeforløp for utredning og behandling av tvangslidelser (OCD), barn, unge og voksne

Høringsutkast ivaretagelse av somatisk helse og levevaner ved psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer

Bakgrunn for saken

Som det fremgår av høringsbrevet kommunen har mottatt, fikk Helsedirektoratet i 2016 oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om å utarbeide Pakkeforløp for psykisk helse og rus. Utviklingsarbeidet er basert på samarbeid med brukere og fagmiljø i alle deler av helse- og omsorgstjenesten, samt andre aktuelle aktører.

Pakkeforløp innebærer å etablere nasjonale, normgivende forløp for utredning og behandling. Forløpene skal bygge på nasjonale og internasjonale faglige retningslinjer og veiledere der disse finnes, alternativt på best tilgjengelig kunnskap og faglig konsensus. Helsedirektoratet har opprettet tverrfaglige arbeidsgrupper som utarbeider utkast til pakkeforløpene.

Pakkeforløp skal bidra til økt fokus på pasientens ressurser, bedre samhandling og likeverdig behandling

Mål for pakkeforløpene

- Økt brukermedvirkning og brukertilfredshet
- Sammenhengende og koordinerte pasientforløp
- Unngå unødig ventetid for utredning, behandling og oppfølging
- Likeverdig tilbud til pasienter og pårørende uavhengig av hvor i landet de bor
- Bedre ivaretagelse av somatisk helse og gode levevaner

Det er planlagt åtte pakkeforløp som skal startes implementert i januar 2018:

1. Pakkeforløp for tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)
2. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, voksne
3. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, barn og unge
4. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne
5. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge
6. Pakkeforløp for psykoselidelser, inkludert debuterende psykose
7. Pakkeforløp for spiseforstyrrelser, barn og unge
8. Pakkeforløp for tvangslidelser

De tre første pakkeforløpene var ute på høring høsten 2017, de resterende er ute til høring nå.

I høringsbrevet ber Helsedirektoratet om innspill på om de fire utkastene:

1. Bidrar til å oppnå de fem målene som er beskrevet for pakkeforløp?
2. Fremstår som nyttig for brukere/pasienter, pårørende og tjenestene?
3. Bidrar til god forløpskoordinering?
4. Har målepunkter og forløpstider som er relevante og nyttige?

Administrasjonens utkast til høringsutspill består av generelle merknader til arbeidet og de mest sentrale vurderinger av hvert enkelt pakkeforløp. Høringsinnspillene skal leveres via en internettløsning (QuestBack), men innspillene er i denne sammenheng detaljert i et eget word-dokument som er vedlagt saken.

Vurdering og anbefalinger i høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

Høringsforslaget har vært vurdert av ansatte og ledere som har ansvar for rus- og psykisk helsefeltet, innenfor både helse- og sosialsektoren og oppvekstsektoren.

1. Generelle merknader
  - Pakkeforløpene vil i all hovedsak bidra til å nå målene som er satt. De fremstår som grundige og kan danne grunnlag for bedre samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjeneste gjennom hele forløpet
  - Pakkeforløpene har noen forbedringsområder, blant annet når det gjelder vurderingen av hvem som vil ha rett til helsehjelp i form av et pakkeforløp.
  - Pakkeforløpene bidrar til en betydelig standardisering av behandlingen, Kristiansand kommune er bekymret for at dette kan gå utover pasientenes individuelle behov.
  - Sammenhengende og koordinerte pasientforløp i form av pakkeforløp skal etter administrasjonens vurdering ikke medføre økte oppgaver for kommunen, men hvis dette skulle vise seg forutsetter Kristiansand kommune at det kompenseres for økte kostnader.
2. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge

Kristiansand kommune opplever at pakkeforløpet bidrar til å strukturere henvisninger på en måte som ivaretar barnets og foreldrenes ønsker og behov. Det er også viktig at henvisende instans har en informasjonsplikt ovenfor barnet og foreldrene. En koordinert henvisning fra kommunale instanser vil gi en helhetlig beskrivelse av barnets/ungdommens behov. Dette vil også kunne være en fordel for de kommunale instansene ved at en får tydeliggjort den kommunale innsatsen.

Kristiansand kommune er fornøyd med tydeliggjøringen av at forløpskoordineringsansvaret ligger hos sykehuset, men stiller spørsmål om at forløpskoordinatoren må være helsepersonell. Dette vil etter vår oppfatning stjele av tiden til helsepersonellet i og med at forløpskoordinator ikke deltar i behandlingen.

3. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne

Det kan oppstå usikkerhet rundt hvilke pasienter som vil ha rett til helsehjelp i form av et pakkeforløp. I utkastet er det en grundig beskrivelse av fremgangsmåten ved henvisning av personer med psykiske problemer, og setter klare faglige krav til kvalitet, både for henviser og for behandler i spesialisthelsetjenesten

Henvisningen skal likevel vurderes på nytt hos spesialisthelsetjenesten etter de samme kriterier som før: Prioriteringsforskriften og prioriteringsveilederne. I et forsøk hvor forsker Per A. Holman (Lovisenberg sykehus, gjengitt i Dagens medisin 25.1.2018) sendte 23 henvisninger til 19 poliklinikker viste det seg at henvisningene ble svært ulikt vurdert. Det var ved noen poliklinikker langt flere som fikk avslag enn det var ved andre. Dette viser at dagens måte å vurdere henvisninger, som foreslås videreført i pakkeforløpene har store svakheter.

Utkastet legger videre opp til en tydelig samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og de kommunale tjenestene. Dette oppfattes som svært positivt.

4. Pakkeforløp ved mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser hos barn, unge og voksne.

Kristiansand kommune ser at også i dette forløpet gis det gode og tydelige råd om hva henvisende instans må kartlegge og beskrive i sin henvisning når denne har mistanke om psykose. Det er likevel slik at denne henvisningen vurderes på nytt av spesialisttjenesten i tråd med prioriteringsforskriften og prioriteringsveilederen. Dette vil kunne medføre at pasienter med en begynnende psykose likevel blir avvist.

Ansvar for ivaretagelse av somatisk helse er tydeliggjort i pakkeforløpet og ivaretagelse av somatisk helse fremstår som en integrert del av forløpet.

Kristiansand kommune ser det som positivt at en i behandlingsforløpet tar hensyn til og legger til rette for et samarbeid med skolene for å sikre barn og unges tilrettelegging for utdanning. Utover dette legges det også opp til samhandling med kommunen ved avslutning av pakkeforløpet.

5. Pakkeforløp ved spiseforstyrrelser hos barn og unge

Som i de øvrige pakkeforløpene er det en bekymring knyttet til at pasienter som ikke gis rett til helsehjelp dermed ikke får et pakkeforløp.

Det er positivt at det i forløpet presiseres at alle pasienter skal ha en behandlingsplan og at denne skal utarbeides i samarbeid med pasienten og foreldrene.

Det er også positivt at samhandlingen med fastlege, skolehelsetjeneste, skole og så videre vektlegges.

Det må legges vekt på at avklaring av pasientens og foreldrenes behov og forventninger til behandling og oppfølging være en del av «skal» punktene i de innledende samtalerne. Dette for å kunne nå målsettingen om økt brukermedvirkning og brukertilfredshet.

6. Pakkeforløp for utredning og behandling av tvangslidelser (OCD) hos barn, unge og voksne

Som i de øvrige pakkeforløpene er det en bekymring knyttet til at noen pasienter som får avslag på rett til helsehjelp dermed ikke får et pakkeforløp.

7. Ivaretagelse av somatisk helse og levevaner ved psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer

Det er positivt at utredning og tiltak for somatiske lidelser innlemmes i pakkeforløpene. Det ble fra Kristiansand kommune sin side sett på som en svakhet at dette ikke var innlemmet i Pakkeforløpet for tverrfaglig spesialisert behandling (TSB) som vi kommenterte i forrige høringsrunde. Fokuset på ernæring og fysisk aktivitet er positivt og vil kunne bidra til bedre somatisk helse hos pasientene.

Punkt 33/18: Søgne kommune - kommunepianens samfunnsdel - høring

Bilag

Søgne kommune-kommunepianens-samfunnsdel dater 17.01.2018.pdf

Dato 22. februar 2018
Saksnr.: 201615555-4
Saksbehandler Marit Eik

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
14.03.2018

Søgne kommune - kommuneplanens samfunnsdel - høring

Sammendrag

Formannskapet i Søgne vedtok i møte 17.01.18, å sende kommuneplanens samfunnsdel på høring. Høringsforslaget (vedlagt) er oppdatert i samsvar med formannskapets vedtak.

Søgne kommune har valgt å utforme planen som et enkelt dokument med overordnede føringer for kommunen og har lagt til rette for at planen kan fungere som et forarbeid til en felles framtidig samfunnsdel for den nye kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel – Søgne mot 2030 - gir en god beskrivelse av kommunens ambisjoner for framtida. Beskrivelsen samsvarer på flere områder med strategiene i kommuneplanens samfunnsdel – Kristiansand mot 2030.

Søgne, Songdalen og Kristiansand starter i disse dager opp arbeidet med kommunal planstrategi for nye Kristiansand og felles ROS-analyse for de tre kommunene. Kommuneplanens samfunnsdel for Søgne danner et godt grunnlag for utvikling av Søgne og dialog om utvikling av den nye kommunen.

Forslag til vedtak

1. Kommuneplanens samfunnsdel – Søgne mot 2030 - gir et godt bilde over kommunens ambisjoner for utvikling fram mot år 2030 og et godt grunnlag for dialogen om utvikling av Nye Kristiansand.
2. Kommunene i Kristiansandsregionen samarbeider for å kunne inngå en byvekstavtale med staten. Areal- og parkeringspolitikken, med lokalisering av boliger og arbeidsplasser nær opp til knutepunkt og områder med god busstilgang, er viktig for å oppnå den overordnede målsettingen om nullvekst for personbiltrafikken i regionen. Dette bør legges inn som en føring for arealpolitikken.
3. Formannskapet viser for øvrig til vurderingene i saken.

Ragnar Evensen
Rådmann

Terje Lilletvedt
Teknisk direktør

Vedlegg:
Søgne kommune – kommuneplanens samfunnsdel, datert 17.01.2018

Bakgrunn for saken

Formannskapet i Søgne behandlet høringssak om kommuneplanens samfunnsdel 17.01.2018 og fattet slikt vedtak:

Kommuneplanens samfunnsdel – Søgne mot 2030, datert 21. november 2017, sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, med følgende vedtatte tilleggspill:

- *Utenforskap som samfunnsproblem må adresseres sterkere i planen*
- *Det bør legges bedre til rette for marine næringer, herunder fiske og ny industri knyttet til havbruk og det blå skiftet*
- *Digitalisering og automatisering av samfunnet har konsekvenser for all samfunnsutvikling, De utfordringer og muligheter dette gir bør adresseres sterkere.*
- *Viktig at spredt boligbygging videreføres i ny plan og ny kommune, vest og nord i bygda*
- *Viktig å hensynte landbruk og fiske*

Høringsforslaget (vedlagt) er oppdatert i samsvar med formannskapets vedtak.

Planens innhold

Visjon - Handling og utvikling gjennom nærhet og trivsel.

Planen inneholder fram fire satsingsområder med samfunns mål og beskrivelse av hvordan det er i Søgne i 2030, når samfunns målene er nådd.

- Søgne – kommunen hvor vi tar vare på hverandre -
- Søgne – kommunen det er godt å vokse opp i
- Søgne – kommunen det er godt å bo i
- Søgne kommune – en attraktiv arbeidsplass

Kjennetegn ved Søgne i 2030 innen de ulike satsingsområdene beskriver bl.a:

- Innbyggernes eget ansvar for helse, oppvekstvilkår for barn og unge og hvordan kommunens tjenestetilbud, de voksne og frivillige lag og foreninger skal bidra til dette
- Søgne sin plass i utvikling av Kristiansand som storbyregion, boligtilbud med tilhørende infrastruktur, tilgang på næringsareal, utvikling av landbruk og marine næringer og lokalisering av funksjoner.
- Kommunens servicetilbud til innbyggere og næringsdrivende.

Planen inneholder seks overgripende hensyn som må vektlegges i all planlegging og som påvirker prioriteringer innenfor satsingsområdene:

- **Folkehelse** - omhandler forebygging og tidlig innsats, tilrettelegging for gode bomiljø hvor det er lett å ta valg som er bra for egen og andres helse.
- **Klima og miljø** – omhandler mål om å begrense energiforbruk og klimagassutslipp, klimaendringer med ekstremvær, natur- og kulturverdiene
- **Likestilling og likeverd** - omhandler like muligheter til å delta i samfunnet, universelle løsninger.
- **Beredskap og ROS** - Søgne kommune skal ha en god oversikt over potensielle risikofaktorer og jobbe aktivt for å forebygge tap av liv, eller skade på helse, miljø eller materielle verdier. Det skal være trygt å bo i Søgne kommune.
- **Innovasjon** – omhandler effektiv bruk av ressurser, kvalitet på tjenestene, velferdsteknologi og digitalisering.
- **Økonomistyring** - Kommunens budsjettering skal være realistisk og forsvarlig i et langsiktig perspektiv.

Veien videre

- kommuneplanens arealdel legges fram til førstegangsbehandling i juni 2018.
- tema- og sektorplaner revideres i tråd med kommunal planstrategi
- nye Kristiansand skal iverksettes 1. januar 2020.

Kristiansand kommune sitt innspill ved oppstart av planarbeidet

Kristiansand kommune gav administrativ uttalelse til varsel om oppstart av revisjon av kommuneplanen for Søgne - samfunnsdel og areadel i brev av 3.januar 2017. I innspillet vises det til felles planer og satsinger i Knutepunkt Sørlandet, eksempelvis strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen, med oppfølgende handlingsplaner for kommunene og klimaplan for Knutepunkt Sørlandet. Søgne kommune oppfordres til å gå gjennom disse felles planene vurdere hvordan politikken skal innarbeides i kommuneplanen. Det vises også til arbeidet med grunnlaget for en fremtidig bymiljøavtale (nå byvekstavtale) med staten, den overordnede målsettingen om nullvekst for personbiltrafikken i regionen og hvordan areal- og parkeringspolitikken vil brukes for å styre etablering av nye boliger og arbeidsplasser slik at behovet for bruk av privatbil reduseres. Kristiansand kommune forventer at bymiljøavtalen vil påvirke kommunens samfunnsdel med langsiktige arealstrategi og kommuneplanens arealdel. Dette vil også gjelde for øvrige kommuner i regionen.

Vurdering

Kommuneplanens samfunnsdel – Søgne mot 2030 - gir en god beskrivelse av kommunens ambisjoner for framtida. Beskrivelsen samsvarer på flere områder med strategiene i kommuneplanens samfunnsdel – Kristiansand mot 2030.

Kommuneplanens samfunnsdel for Søgne danner et godt grunnlag for utvikling av Søgne og dialog om utvikling av den nye kommunen.

Søgne, Songdalen og Kristiansand starter i disse dager opp arbeidet med kommunal planstrategi for nye Kristiansand og felles ROS-analyse for de tre kommunene. Kommunene har, sammen med de andre kommunene i region Kristiansand (tidligere Knutepunkt Sørlandet), vedtatt flere planer for hvordan vi i felles skal utvikle regionen og imøtekomme utfordringer regionen står overfor.

Kommunene i Kristiansandsregionen samarbeider for å kunne inngå en byvekstavtale med staten. Areal- og parkeringspolitikken, med lokalisering av boliger og arbeidsplasser nær opp til knutepunkt og områder med god busstilgang, er viktig for å oppnå den overordnede målsettingen om nullvekst for personbiltrafikken i regionen. Dette er ivarettatt under samfunns mål 3 - Søgne kommune er et attraktivt sted å bo hele livet – som omhandler antall arbeidsplasser tilpasset antall innbyggere for å redusere klimagassutslipp ved jobbreise og lokalisering av tjenester slik at sykling og kollektivtilbud blir et reelt alternativ til bruk av bil for daglige reiser. Spredt boligbygging bygger ikke opp under denne målsettingen.

Kommunene har i fellesskap utarbeidet og vedtatt næringsplan for Kristiansandsregionen. Kristiansand kommune har valgt å videreføre dette arbeidet ved etableringen av Business Region Kristiansand (bystyresak 46/17). Ambisjonen er at Kristiansandsregionen skal fremstå som en vekstkraftig kompetanseregion gjennom en offensiv og helhetlig næringsstrategi, hvor næringsarbeidet skal få en tydeligere, sterkere og mer synlig posisjon. Bystyret vedtok, ved etablering av Business Region Kristiansand, å invitere nabokommuner til samarbeid. Søgne kommune inviteres til å se hvordan målsettingene for Business Region Kristiansand kan innarbeides i kommuneplanen.

Samfunns mål 2 omhandler inkluderende oppvekstmiljø som fremmer tilhørighet, trygghet, trivsel, læring og helse. Det anbefales at dette perspektivet utvides til også å omfatte mål om livslang læring og kompetanse som grunnlag verdiskaping.

Folkehelse og likestilling er løftet fram som sektorovergrepene hensyn i planforslaget. Formannskapet i Søgne vedtok, ved behandling av høringssaken, at utenforskap som samfunnsproblem må adresseres i planen. Det kan gjøres ved at perspektivet i punkt 3, Søgne - kommunen hvor vi tar vare på hverandre, utvides til også å omfatte inkludering av minoriteter og andre sårbare grupper.

Marit Eik, planrådgiver

Punkt 34/18: Høringsuttalelse - Planprogram for revidering av Regional plan for Kristiansandsregionen (ATP-plan)

Bilag

Vedtak BYSTYR, 21032018, Sak 34/18, Høringsuttalelse - Planprogram for revidering av Regional plan for Kristiansandsregionen (ATP-plan)

Vedtak BYUTVIK, 01032018, Sak 52/18, Høringsuttalelse - Planprogram for revidering av Regional plan for Kristiansandsregionen (ATP-plan)

Dokument ut (1).pdf

Dato 21. februar 2018
Saksnr.: 201716150-2
Saksbehandler Jan Erik Lindjord

Saksgang

By- og miljøutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

01.03.2018
14.03.2018
21.03.2018

Høringsuttalelse - Planprogram for revidering av Regional plan for Kristiansandsregionen (ATP-plan)

Sammendrag

Vest-Agder fylkeskommune har sendt planprogram for revidering av Regionalplan for Kristiansandsregionen 2011-2050 (ATP-planen) på høring. Forslag til planprogram ble vedtatt av fylkesutvalgene i Aust-Agder og Vest-Agder 19. desember 2017. Høringsfrist er satt til 20.02.2018. På vegne av alle kommunene i Region Kristiansand er det søkt om utsatt høringsfrist til 1. april 2018.

Fylkeskommunene i Aust- og Vest-Agder er planmyndighet for planen. ATP-planen ble vedtatt i 2011 med bestemmelse om revisjon hvert 8. år. I henhold til vedtatt plan må en revidert ATP-plan være klar før kommune- og fylkestingsvalget i 2019. Planprosessen for gjeldende plan var 3 år. I planprogrammet foreslås det en mindre omfattende prosess for revisjon av planen enn for gjeldende plan. Forslaget om en mindre omfattende prosess bør ses i lys av flere forhold, bl.a. mye allerede utført utredningsarbeid knyttet til arbeidet med byvekstavtale og pågående regionreform.

Det viktigste grepet som foreslås er å la nullvekstmålet være styrende for revisjonsarbeidet. Rådmannen mener dette er et riktig, men krevende grep. Rådmannen er enig i at det er to særlig viktige faktorer som vil påvirke regionens mulighet for å nå nullvekstmålet – fremkommeligheten for et sterkt forbedret busstilbud og en arealutvikling som spiller på lag med satsingen på busstilbud og tilrettelegging for gåing og sykkel.

Rådmannen mener planprogrammet bør utfylles og presiseres på følgende punkter:

- ATP-utvalget og de enkelte kommunestyrenes rolle i planarbeidet bør konkretiseres tydeligere. Framdriften i arbeidet må tilpasses ambisjonen for medvirkning.
- Medvirkning på administrativt nivå med kommunene bør beskrives tydeligere, bl.a. med hensyn til bruk av arbeidsgrupper.
- Det bør lages en tematisk oversikt over utredningstema og problemstillinger som også omfatter viktig kunnskapsgrunnlag og behov for nye utredninger.
- Områder der det er nødvendig å prioritere fremkommelighet for buss vises i temakart.

Forslag til vedtak

1. Bystyret gir sin støtte til at det settes i gang arbeid med revisjon av regional plan for Kristiansandsregionen.
2. Bystyret ber om at planprogrammet bearbejdes i tråd med Rådmannens forslag
3. Framdriften i planarbeidet må sikre mulighet for god forankring og medvirkning.
4. Planarbeidet må koordineres mot arbeidet med å bygge den nye regionen og de nye kommunene samt forhandlingene med staten om byvekststevtale.

Ragnar Evensen
Rådmann

Terje Lilletvedt
Teknisk direktør

Vedlegg:
Forslag til Planprogram for revidering av Regional plan for Kristiansandsregionen (ATP-plan)

Bakgrunn for saken

Vest-Agder fylkeskommune har sendt planprogram for revidering av Regionalplan for Kristiansandsregionen 2011-2050 (ATP-planen) på høring. Forslag til planprogram ble vedtatt av fylkesutvalgene i Aust-Agder og Vest-Agder 19. desember 2017. Høringsfrist er satt til 20.02.2018. På vegne av alle kommunene i Region Kristiansand er det søkt om utsatt høringsfrist til 1. april 2018.

Fylkeskommunene i Aust- og Vest-Agder er planmyndighet for planen. ATP-planen ble vedtatt i 2011 med bestemmelse om revisjon hvert 8. år. I henhold til vedtatt plan må en revidert ATP-plan være klar før kommune- og fylkestingsvalget i 2019.

Generelt om planprogrammet

Planprosessen for gjeldende plan var 3 år. I planprogrammet foreslås det en mindre omfattende prosess for revisjon av planen enn for gjeldende plan. Forslaget om en mindre omfattende prosess bør ses i lys av flere forhold, bl.a. mye allerede utført utredningsarbeid knyttet til arbeidet med byvekstavtale og pågående regionreform.

Føringer og rammer

Planprogrammet gir en kort beskrivelse av viktige nasjonale og regionale dokumenter som legger føringer for planarbeidet. Når det gjelder dokumentene nevnt under overskriften Senterstruktur og handel foreslår vi noen presiseringer:

- Fylkesdelplan for senterstruktur og lokalisering av handel og tjenester gjelder for hele fylket bortsett fra kommunene i daværende Knutepunkt Sørlandet (Kristiansandsregionen)
- For kommunene i daværende Knutepunkt Sørlandet gjelder planbestemmelser i gjeldende Regional plan for Kristiansandsregionen 2011-2050.

Utredningstema

Formålet med revisjonen er i hovedsak å tilpasse planen til målsettingen om nullvekst for personbiltrafikken i de største byområdene vedtatt av Stortinget gjennom Klimaforliket i 2012. Målsettingen er fulgt opp i etterfølgende NTP og nylig vedtatt NTP 2018-2029. Nullvekst målet er også førende for inngåelse av Byvekstavtale med staten. Revisjonen av planen vil derfor omfatte virkemidler som bidrar til mindre personbiltransport og økt bruk av kollektivtransport, sykkel og gange. Planprogrammet foreslår at det ses på kollektivtilbudet, tilrettelegging for sykkel og gange, parkering, arealpolitikken og samfunnssikkerhet og beredskap.

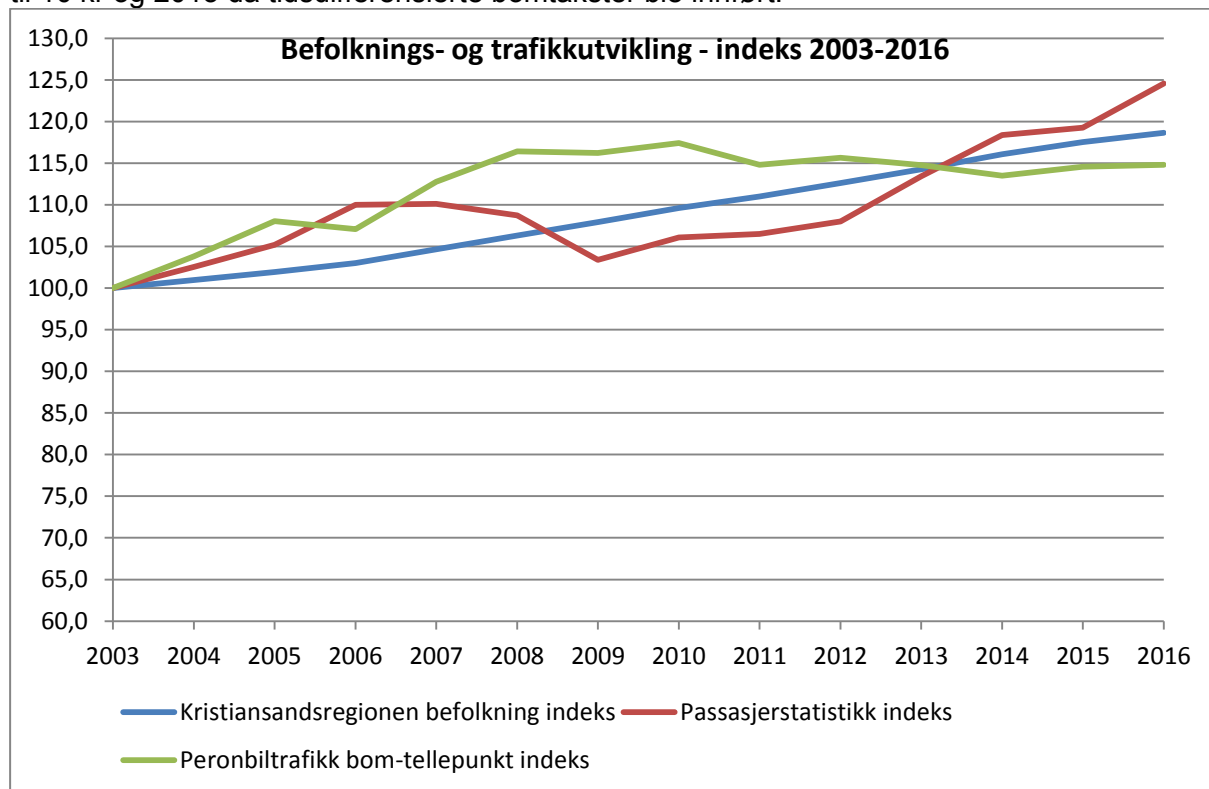
Planprogrammet mangler en samlet oppstilling av utredningstema inkludert eksisterende kunnskapsgrunnlag og behov for nye utredninger. Det er gitt en tekstlig beskrivelse av hovedtemaene som skal utredes, nedenfor gis en kort beskrivelse med administrasjons kommentarer til disse.

Kollektivtransport

I planprogrammet vises det til at passasjerveksten for buss i Kristiansandsregionen har vært positiv de senere årene, men at passasjerveksten ikke holder tritt med befolkningsøkningen. Planprogrammet inneholder ikke statistikk for passasjerutvikling for bussen eller annen trafikkstatistikk for personbil eller syklende. Blant vedleggene som følger planprogrammet bør også slik statistikk vedlegges. På bakgrunn av passasjerstatistikk og befolkningsstatistikk har administrasjonen laget en figur som viser utviklingen i bosatte, busspassasjerer og trafikk gjennom bomstasjonene fra 2003 til 2016. Dette er samme periode som ATP samarbeidet har pågått.

Figuren viser tre viktige trekk. For det første, siden 2011/12 har passasjerveksten vært større enn både befolkningsveksten og biltrafikkveksten gjennom bomstasjonene. For det andre, satsing på busstilbudet gir effekt, men det nytter ikke å «hvile på laurbærene», jf. perioden 2006-2012. For det tredje, for å opprettholde en nullvekst for personbiltrafikken er det nødvendig med en kombinert satsing på buss og restriktive virkemidler overfor personbil. I

figuren er det et tydelig skille der personbiltrafikken flater ut i 2010 da bomtakstene ble doblet til 10 kr og 2013 da tidsdifferensierte bomtakster ble innført.

I planprogrammet vies bussens framkommelighet stor oppmerksomhet sammen med behovet for prioritering av bussen. Planarbeidet vil identifisere hvilke strekninger og områder det er viktig å gi bussen god prioritet. Administrasjonen mener framkommelighet ikke bare handler om prioritering av bussen i trafikkbildet, men også ulike typer fysiske hindringer. Arbeidet bør derfor rettes mot å identifisere hindre for bussens framkommelighet. I planprogrammet foreslås det at resultatet presenteres på temakart eller hensynsoner. Dersom det ikke vurderes å lage juridisk bindende kart er hensynssoner lite relevant. Det bør derfor benyttes temakart.

Sykkel og gange

I planprogrammet vises det til at gjeldende plan har retningslinjer om at det skal etableres et sammenhengende regionalt sykkelvegnett. Planprogrammet påpeker at tilgjengelige ressurser er begrensede og at det er viktig å bruke ressursene der de har størst effekt.

Planarbeidet skal lage en overordnet strategi for infrastruktur for sykkel i hele regionen. Administrasjonen vil påpeke at det i det lokale forhandlingsgrunnlaget for byvekstavtale er gjort et stort arbeid på dette området. Planarbeidet bør derfor ta utgangspunkt i prinsippene for prioritering og forslagene til tiltaksportefølje ved utarbeidelse av en slik strategi.

Parkering

I forslaget til planprogram påpekes det at parkeringspolitikken er ulik i de enkelte kommunene. Det presiseres også at parkeringspolitikken skal imøtekomme ulike hensyn for parkeringsbehov og reguleringsbehov. Det foreslås at planarbeidet skal legge fram forslag om en differensiert parkeringspolitikk i Kristiansandsregionen.

Det er i dag en differensiert parkeringspolitikk i kommunene i Kristiansandsregionen, slik planprogrammet beskriver. Administrasjonen forstår forslaget i planprogrammet slik at det skal søkes å etablere en differensiert parkeringspolitikk basert på felles prinsipper. Vi vil her også vise til at den nylig gjennomførte Byutredningen Kristiansandsregionen viser at parkeringsregulering kan være et effektivt virkemiddel for å bidra til å nå nullvekstmålet.

Arealpolitikk

I forslag til planprogram er arealpolitikken gitt en todeling omtalt under hhv. Utbyggingsstruktur og Fortetting. Det er litt uklart hvorfor det er gjort en slik todeling av temaet.

Planprogrammet foreslår at utbyggingsstrukturen i gjeldende regional plan gjennomgås og det vurderes om denne skal revideres ut fra følgende prinsipper:

- Arealene i eksisterende regional plan vil bli vurdert i forhold til nullvekstmålet.
- Fortetting og transformasjon i tilknytning til knutepunkt i kollektivsystemet.
- Vurderingene vil bli gjort på et overordnet strategisk nivå.

Det vises til at regionen skal forhandle byvekstavgift med staten, der arealpolitikken vil bli sentral. Analyser gjort av ulike arealutviklingsstrategier i byutredningen viser at utbygging av arealene omfattet av gjeldende regional plan kunne gjøre det lettere/vanskeligere å nå nullvekstmålet avhengig av utbyggingsrekkefølgen.

Under overskriften Fortetting drøftes omfanget av dagens bolig- og næringsarealreserve. Det konkluderes med at det ikke er behov for å tilrettelegge for nye arealer. Planforslaget foreslår en overordnet fortettings- og transformasjonsanalyse. På bakgrunn av at gjeldende plan omfatter en rekke fortettings- og transformasjonsarealer antar vi at det her foreslås å gjøre en analyse av potensialet for hittil ikke identifiserte transformasjonsarealer.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Planarbeidet skal utrede tema knyttet til flom ras og havnivåstigning. Planprogrammet er ikke konkret på hvilke problemstillinger som skal utredes, bortsett fra at det vil gjøres en flomanalyse for de bebygde områdene.

Det vil også gjøres en sårbarhets analyse for transportnettene. Det skal foreslås tiltak for å minimere sårbarheten for de kritiske punktene og områdene i transportnettene som lokaliseres.

Organisering av planarbeidet

Planprogrammet slår fast at fylkesutvalgene i de to fylkeskommunene er planmyndighet for planen og har ansvar for planarbeidet. Videre står det at en kommunegrenseoverskridende plan er avhengig av et forpliktende samarbeid med andre lokale og regionale myndigheter med ansvar for viktige politikkområder og virkemidler. Og videre at kommunene som omfattes av planen vil trekkes inn i planarbeidet både administrativt og politisk. Fylkesmannen i Agder og Statens vegvesen vil også bli invitert til å medvirke.

Planprogrammet sier lite om hvordan medvirkningen med kommunene eller de statlige virksomhetene skal skje. Organisasjonskartet under 4.2 er også lite informativt. Planprogrammet burde vært tydeligere på hvordan kommunene skal trekkes inn i administrative arbeidsgrupper og i hvilken grad det politiske nivået i kommunene skal trekkes inn. ATP-utvalget er satt opp som styringsgruppe for planarbeidet og kan fungere som en arena for politisk forankring. Planprogrammet er imidlertid lite konkret på hvordan ATP-utvalget skal brukes i planarbeidet og hvordan grenseoppgangen mellom ATP-utvalget og kommunenes politiske ledelse bør være. Det er også viktig at fremdriften i arbeidet legges opp slik at reell politisk og annen medvirkning er mulig.

Rådmannens vurdering

Det viktigste grepet som foreslås er å la nullvekstmålet være styrende for revisjonsarbeidet. Rådmannen mener dette er et riktig, men krevende grep. Rådmannen er enig i at det er to særlig viktige faktorer som vil påvirke regionens mulighet for å nå nullvekstmålet – fremkommeligheten for et sterkt forbedret busstilbud og en arealutvikling som spiller på lag med satsingen på busstilbud og tilrettelegging for gåing og sykkel.

Rådmannen mener planprogrammet bør utfylles og presiseres på følgende punkter:

- ATP-utvalget og de enkelte kommunestyrenes rolle i planarbeidet bør konkretiseres tydeligere. Framdriften i arbeidet må tilpasses ambisjonen for medvirkning.
- Medvirkning på administrativt nivå med kommunene bør beskrives tydeligere, bl.a med hensyn til bruk av arbeidsgrupper.
- Det bør lages en tematisk oversikt over utredningstema som også omfatter viktig kunnskapsgrunnlag og behov for nye utredninger.
- Områder der det er nødvendig å prioritere fremkommelighet for buss vises i temakart

Punkt 35/18: Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Bilag

Vedtak HELSOS, 13032018, Sak 17/18, Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Vedtak BYSTYR, 21032018, Sak 37/18, Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Vedtak OPPVEK, 27022018, Sak 20/18, Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Kommunens vurdering av innspill.docx

Oppsummering av hørings svar.docx

Høringsuttalelse Camp Møvik.pdf

Høringsuttalelse RVTS.docx

Høringsuttalelse Milvetmc.pdf

NROF høringsuttalelse Veteranplan.docx

Høringsuttalelse Forsvarets Veterantjeneste.pdf

NVIO.docx

Høringsuttalelse Legacy vets.pdf

Dato 14. desember 2017
Saksnr.: 201714832-1
Saksbehandler Lars Erik Brekne Johnsen

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
14.02.2018
28.02.2018

Veteranplan for Kristiansand

Bakgrunn for saken:

Kommunen ønsker å være en god kommune for forsvarsveteraner og bidra til at de ivaretas med verdighet og forståelse. I samarbeid med representanter for Forsvaret og veteranorganisasjoner er det vurdert tiltak som kan bidra til dette.

I saken beskrives blant annet forsvarsveteraners levekår og Forsvarets innsats for å forebygge helseskader og oppfølging av de som har behov for bistand.

I henhold til bystyrevedtak 174/16 ble det innarbeidet i handlingsprogrammet for 2017-2020 at Kristiansand kommune skal ha en veteranplan.

Organisering av arbeidet:

Arbeidet har vært organisert med arbeidsgruppe med representanter fra HS, oppvekst, organisasjon og økonomi. I tillegg har representanter fra veteranforeningene, Forsvaret, UiA, Arkivet, RVTS Sør deltatt i en referansegruppe som har gitt innspill til tiltak og deltatt i høring av forslag til plan. I forbindelse med arbeidet med veteranplanen er det tydeliggjort at ved siden av veteranforeningene regnes RVTS Sør og Luftforsvarets Skolesenter Kjevik som viktige fremtidige samarbeidspartnere for kommunen.

Planen skal i første omgang gjelde for Kristiansand kommune. Representanter fra Søgne og Songdalen ble spurt om å avgi ressurser til utarbeidelsen av veteranplanen, men deltok ikke i arbeidet. Arbeidsgruppen foreslår derfor at planen revideres etter kommunesammenslåingen.

Føringer:

Samfunnet har et klart ansvar for å ivareta personellet og deres nærmeste når Forsvaret deltar i internasjonale operasjoner (prop. 73 S, 2012-2013). Dette arbeidet forutsetter felles forpliktelser og samarbeid på tvers av departementer og sektorer. Personell i internasjonale operasjoner er i tjeneste på vegne av den norske stat.

Regjeringens handlingsplan «I tjeneste for Norge» ble gitt ut i 2011. Utgangspunktet for planen var St.meld. nr. 34 (2008-2009). Målet med handlingsplanen var å styrke oppfølging og ivaretagelse av personell fra internasjonal tjeneste for Norge, før, under og etter tjenesten. Handlingsplanen la føringer for å styrke samfunnets anerkjennelse og ivaretagelse av personellet.

I prop. 73 S, 2012-2013 heter det:

Regjeringen vil spesielt fokusere på veteraner som en viktig ressurs for det norske samfunnet og som viktige bidragsyttere i arbeidsliv og lokalsamfunn. De fleste kommer styrket hjem fra internasjonale oppdrag, men de som måtte trenge

oppfølging skal få best mulig behandling, og de skal oppleve overgangen fra Forsvarets ivaretagelse til det sivile hjelpeapparatet som helhetlig og sømløst. (...)

Om planen:

Forsvaret oppfordrer kommunene til å lage veteranplaner som legger vekt på kompetanseheving, forpliktende samarbeid mellom relevante aktører og ivaretagelse av målgrupper som har behov for ulike tilbud. Kristiansand kommune har valgt å la seg inspirere av veteranplaner fra Oslo, Bergen og Trondheim.

Vurdering i planen:

Generelt har personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner god helse og klarer seg godt i samfunnet. De er ressurssterke og bidrar aktivt på mange samfunnsområder. Forebygging av helseproblemer er styrket gjennom Forsvarets utvelgelse av personell, forberedelse av personellet og deres familier og oppfølgingen før, under og etter tjenesten.

Utkast til plan med forslag til tiltak har vært på høring hos aktuelle organisasjoner og internt i kommunen. Selv om arbeidet har tatt lengre tid enn planlagt, er veteranforeningene tilfreds med at arbeidet med veteranplanen kom i gang og at det foreligger forslag til en veteranplan. Det er kommet inn flere innspill som er vurdert og innarbeidet i planens tiltaksdel.

Tiltak	Ansvar	Frist
Beredskapsansvarlig og kriminalitetsforebyggende koordinator vil vurdere å bruke veteranenes kompetanse.	Kristiansand kommune v/Beredskapsansvarlig og kriminalitetsforebyggende koordinator	Høst 2018
Ordringen for 8. mai videreføres	Organisasjonssektoren v/Politisk og administrativt sekretariat	Våren 2018
Kommunen oppretter ressurside for veteraner på sin nettportal	Organisasjonssektoren v/Kommunikasjonsenheten	Høst 2018
Kommunen vurderer å igangsette samarbeidsprosjekt med stiftelsen Arkivet om foredrag for skoleklasser	Oppvekstsektoren	Våren 2019
Kristiansand kommune vurderer å arrangere fagdag i samarbeid med RVTS Sør og/eller Arkivet	Kristiansand kommune v/Helse- og sosialsektoren	Høst 2018
Kommunen sender representanter til Forsvarets veterankonferanse	Kristiansand kommune	Våren 2018
NAV Kristiansand vurderer å sette av dedikerte ressurser til behandling av veteransaker.	Kristiansand kommune, v/NAV Kristiansand	Våren 2019

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar veteranplan for Kristiansand kommune
2. Veteranplanen evalueres og revideres etter kommunesammenslåingen

Ragnar Evensen
Rådmann

Eva B. Åsland
Organisasjonsdirektør

Vedlegg: Veteranplan for Kristiansand 2018-2020
Oppsummering av høringsuttalelser
Alle høringssvar